

Læreplan i fordypning i norsk

Fastsatt som forskrift av Kunnskapsdepartementet 15.11.2019.
Eksamensordning fastsatt av Kunnskapsdepartementet 29.06.2020.

Gjelder fra 01.08.2020

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Fordypning i norsk er et fag som skal gi elevene mulighet til å utforske språk og tekster. Faget skal inspirere til praktisk og kreativ bruk av språk i egne tekster. Et vidt spekter av tekster i forskjellige medier skal være utgangspunkt for arbeid i faget. Fordypningen skal legge til rette for utforskende læringsaktiviteter med utgangspunkt i elevenes egne interesser, og den skal fremme innsikt i og kritisk vurdering av hvordan teknologi og digitale medier påvirker språk og tekst. Faget skal forberede elevene på et arbeidsliv som stiller krav om digital kompetanse og variert språklig kommunikasjon.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Fordypning i norsk skal gi elevene litterære opplevelser og muligheter til å uttrykke seg kreativt og skapende. Gjennom arbeid med faget skal elevene bli trygge språkbrukere og bevisste på sin egen språklige og kulturelle identitet innenfor et inkluderende fellesskap der språklig og kulturelt mangfold blir verdsatt som en ressurs. Faget skal bidra til å styrke elevenes evne til kritisk tenkning og skal gi elevene innsikt i hvordan språket har kraft til å påvirke meninger og holdninger.

Kjerneelementer

Tekst i kontekst

Elevene skal lese for å oppleve, bli engasjert, undre seg, lære og få innsikt i andre menneskers tanker og livsbetingelser. Faget bygger på et utvidet tekstbegrep. Dette innebærer at elevene skal lese, utforske og reflektere over skjønnlitteratur og sakprosa som kombinerer ulike uttrykksformer. Tekstene kan knyttes både til kulturhistorisk kontekst og til elevenes egen samtid.

Kritisk tilnærming til tekst

Elevene skal kunne reflektere kritisk over hva slags påvirkningskraft og troverdighet tekster har, og skal kunne vurdere og bruke kilder på en bevisst måte. De skal vise digital dømmekraft og opptre etisk og reflektert i kommunikasjon med andre.

Muntlig kommunikasjon

Elevene skal få positive opplevelser ved å uttrykke og utfolde seg muntlig. De skal lytte til og bygge på andres innspill i faglige samtaler. De skal presentere, fortelle og diskutere på hensiktsmessige måter både spontant og planlagt, foran et publikum og med bruk av digitale ressurser.

Skriftlig tekstskaping

Elevene skal oppleve skriveopplæringen som meningsfull ved å skape tekster i ulike sjangre og for ulike formål og ved å kombinere skrift med andre uttryksmåter. De skal kunne vurdere andres tekster og bearbeide egne tekster ut fra tilbakemeldinger.

Språket som system og mulighet

Elevene skal utvikle kunnskaper om og ferdigheter i de grammatiske og estetiske sidene av språket. De skal kunne følge etablerte språk- og sjangernormer, men også kunne leke, utforske og eksperimentere med språket på kreative måter.

Språklig mangfold

Elevene skal reflektere over dagens språksituasjon i Norge. De skal ha innsikt i sammenhengen mellom språk, kultur og identitet og kunne forstå egen og andres språklige situasjon i Norge.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I fordypning i norsk handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å utvikle elevenes evne til å uttrykke seg skriftlig og muntlig. Dette gir elevene grunnlag for å kunne gi uttrykk for egne følelser, tanker og erfaringer, noe som er viktig for å håndtere relasjoner og delta i et sosialt fellesskap. Arbeid med både språk og tekst kan gi elevene perspektiver på egen identitet og det å forstå andre menneskers livssituasjon.

Demokrati og medborgerskap

I fordypning i norsk handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om å utvikle elevenes muntlige og skriftlige ferdigheter slik at de kan gi uttrykk for egne tanker og meninger og delta i samfunnsliv og demokratiske prosesser. Elevene skal øve opp evnen til kritisk tenkning gjennom kritisk arbeid med tekster og medier, og de skal lære seg å håndtere meningsbrytninger gjennom refleksjon, dialog og diskusjon. Elevene skal kunne reflektere kritisk over spilleregler og normer knyttet til samhandling både i den virtuelle og den virkelige verden.

Bærekraftig utvikling

I fordypning i norsk handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å utvikle elevenes bevissthet om hvordan digitale kommunikasjonsformer påvirker menneske og samfunn. Gjennom arbeid med språk og

kommunikasjon i den virtuelle og den virkelige verden skal elevene utvikle kompetanse i å handle etisk og håndtere meningsmotsetninger som kan oppstå når mennesker samhandler. Fordypning i norsk bidrar til å gjøre elevene i stand til å ta ansvarlige valg og til å påvirke samfunnet gjennom språket.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i fordypning i norsk er å kunne samhandle med andre gjennom å lytte, samtale og tilpasse språket til formål og mottaker. I dette inngår også å kunne planlegge og framføre ulike typer muntlige presentasjoner. Utviklingen av muntlige ferdigheter innebærer å kunne mestre ulike kommunikasjonssituasjoner og bruke det muntlige språket stadig mer presist og nyansert.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i fordypning i norsk er å beherske rettskriving og oppbygging av tekster i ulike sjangre, og å tilpasse tekstene til formål og mottaker. Utviklingen av å kunne skrive innebærer å kunne uttrykke seg med stadig større språklig sikkerhet og å kunne planlegge, utforme og bearbeide tekster som er relevante for faget.

Å kunne lese

Å kunne lese i fordypning i norsk er å lese ulike typer tekster med ulike formål og å finne informasjon og forstå resonnerer i tekster. Dette innebærer også å lese sammensatte tekster som kan inneholde skrift, bilder, tegninger, tall og andre uttrykksformer. Utviklingen av å kunne lese innebærer i stadig større grad å kunne tolke og reflektere over tekster av ulik lengde og i ulike sjangre og å kunne vurdere tekster kritisk.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i fordypning i norsk er å bruke digitale ressurser kreativt og skapende, og å bruke digitale ressurser og medier for å innhente informasjon, redigere ulike typer tekster og kommunisere med andre. Digitale ferdigheter innebærer også å følge regler for opphavsrett og personvern. Utviklingen av digitale ferdigheter innebærer i stadig større grad å kunne vurdere og bruke kilder på en hensiktsmessig måte og å utvikle kritisk og etisk bevissthet om hvordan man framstiller seg selv og andre digitalt.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering 10.trinn

Kompetansemål etter 10. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- formulere og fordype seg i problemstillinger som omhandler språk eller tekst, og presentere resultatet av arbeidet ved å bruke ulike uttrykksformer
- utforske og presentere innhold, form og formål i spill, filmer, romaner eller andre selvvalgte tekster
- reflektere over likheter og forskjeller i normer, kultur og verdier i den virtuelle og den virkelige verden
- utforske og gjøre rede for hvordan eventyr, myter og andre tekster fra eldre tider ligger til grunn for ulike typer nyere tekster
- undersøke og beskrive språksituasjonen i eget nærmiljø
- utforske og sammenligne språkbruk og retoriske virkemidler i ulike medier og sammenhenger
- utforske og vurdere hvordan digitale medier påvirker og endrer språk og kommunikasjon
- reflektere kritisk over egen rolle i digital kommunikasjon, og hvordan eleven framstiller seg selv og andre på nett
- bruke kilder på en kritisk og etterrettelig måte og følge regler for personvern og opphavsrett
- dokumentere og vurdere egen utvikling i arbeidet med faget

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i fordypning i norsk på 8., 9. og 10. trinn når de beskriver og reflekterer over språk og språkbruk i den virtuelle og den virkelige verden. De viser og utvikler også kompetanse når de reflekterer kritisk over digitale mediers påvirkning på språk og kommunikasjon, når de utforsker tekster i ulike medier og kontekster, og når de arbeider kreativt med å utvikle egne tekster.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst ved å la elevene arbeide både alene og sammen med andre. Læreren skal også legge til rette for utforskende og kreative prosesser der elevene får bruke fantasien og får erfare at det å prøve seg fram er en del av det å lære. Læreren skal også legge til rette for at elevene kan utvikle utholdenhet i arbeid med faglige problemstillinger. Læreren og elevene skal være i dialog om utviklingen elevene viser i fordypning i norsk. Med utgangspunkt i

kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å planlegge videre arbeid og progresjon i faget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i fordypning i norsk etter 10. trinn. Læreren skal planlegge og legge til rette for at elevene får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i fordypning i norsk basert på kompetansen eleven har vist muntlig, skriftlig og digitalt.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

10. trinn: Eleven skal ha én standpunkt karakter i fordypning i norsk.

Eksamen for elever

10. trinn: Eleven kan trekkes ut til muntlig eksamen med forberedelsesdel. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Eksamen for privatister

10. trinn: Se gjeldende ordning for grunnskoleopplæring for voksne.